

Sygn. akt III Ca 833/14

POSTANOWIENIE

Dnia 1 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Tomasz Tatarczyk

Sędziowie: SO Andrzej Dyrda (spr.)

SR (del.) Ewa Buczek - Fidyka

Protokolant Aneta Puślecka

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2014 r. na rozprawie sprawy

z wniosku B. K.

z udziałem J. K.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od postanowienia Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 3 grudnia 2013 r., sygn. akt I Ns 1421/11

postanawia:

- 1. zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 4 w ten sposób, że zasądzoną w nim kwotę rozłożyć na 16 (szesnaście) rat po 1.080 (tysiąc osiemdziesiąt) złotych miesięcznie, płatnych począwszy od października 2014 r. do 20 -go dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat;**
- 2. oddalić apelację w pozostałej części.**

SSR (del.) Ewa Buczek - Fidyka SSO Tomasz Tatarczyk SSO Andrzej Dyrda

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie B. K. wniosła o ustalenie, że w skład majątku wspólnego małżonków wnioskodawczynie i uczestnika postępowania J. K. wchodzi: prawo najmu lokalu mieszkalnego położonego w R. przy ul. (...) o wartości 9.920 zł, mebleścianka pokojowa o wartości 100 zł, komplet wypoczynkowy o wartości 100 zł oraz samochód osobowy marki F. (...) rocznik 1998 o wartości 4.000 zł oraz o dokonanie podziału tego majątku w ten sposób, że samochód osobowy zostanie przyznany na wyłączną własność uczestnikowi postępowania, a pozostałe składniki majątku wspólnego na wyłączną własność wnioskodawczynie, bez dopłaty na rzecz z uczestników postępowania.

Uczestnik postępowania J. K. nie zgodził się żądaniem wniosku, w szczególności, aby prawo do lokalu przyznać wyłącznie wnioskodawczynie oraz z podaną przez wnioskodawczynię wartością tego prawa. Uczestnik zgodził się z wartością wchodzącego w skład majątku wspólnego samochodu osobowego marki F. (...).

Na rozprawie w dniu 21 stycznia 2012 roku strony zmodyfikowały swoje stanowiska w sprawie w ten sposób, że wnioskodawczyni oświadczyła, że przy uwzględnieniu treści wydanej w sprawie opinii biegłej z zakresu szacowania nieruchomości H. F. wnosi o ustalenie, że prawo najmu wspólnego lokalu wynosi 5.851,44 zł, natomiast uczestnik postępowania oświadczył, że nie zgadza się z określoną we wniosku wartością samochodu, który w jego ocenie obecnie jest wart 1.800 – 2.000 zł.

Postanowieniem z dnia 3 grudnia 2013r. Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej ustalił, że w skład majątku wspólnego B. K. i J. K. wchodzi następujące prawa: prawo najmu lokalu mieszkalnego położonego w R. przy ul. (...) o wartości 37.360 zł oraz prawo własności samochodu osobowego marki F. (...) o numerze rejestracyjnym (...) o wartości 2.800 zł, tj. łącznie prawa o wartości 40.160 zł oraz ustalił, że udziały małżonków w majątku wspólnym są równe. Dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawczyni i uczestnika postępowania w ten sposób, że prawo najmu lokalu mieszkalnego położonego w R. przy ul. (...) przyznał wnioskodawczyni, a prawo własności samochodu osobowego marki F. (...) o numerze rejestracyjnym (...) przyznał uczestnikowi postępowania oraz zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika postępowania kwotę 17.280 zł tytułem dopłaty udziału uczestnika postępowania w majątku wspólnym, płatną w terminie trzech miesięcy po uprawomocnieniu się niniejszego orzeczenia wraz z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności. Nadto ustalił, że wnioskodawczyni i uczestnik postępowania ponoszą koszty sądowe po połowie a pozostałe koszty postępowania każda ze stron ponosi w zakresie własnego udziału w sprawie oraz nakazał pobrać od uczestnika postępowania z zasądzonych w punkcie 4 świadczenia na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej kwotę 1.276,68 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa oraz obciążył Skarb Państwa nieuiszczonymi przez wnioskodawczynię kosztami sądowymi.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że B. K. i J. K. zawarli związek małżeński w dniu 4 lutego 1984 roku w K.. Strony nie zawierały nigdy małżeńskich umów majątkowych. Małżeństwo stron zostało rozwiązane wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 25 listopada 2010 roku wydanym w sprawie I RC 812/10 przez rozwód z winy uczestnika postępowania. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 12 kwietnia 2011 roku.

W skład majątku wspólnego stron wchodziło prawo najmu lokalu mieszkalnego położonego w R. przy ul. (...), o powierzchni 64,67 m⁽²⁾, stanowiące własność (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w R., o wartości 37.360 zł. Umowa najmu wyżej opisanego lokalu została zawarta na czas nieokreślony. Czynnosc za zajmowany lokal wynosi 842,98 zł, natomiast czynsz wolnorynkowy za taki lokal wynosi 1.330 zł.

W skład majątku wspólnego wchodził również samochód osobowy marki F. (...) o numerze rejestracyjnym (...), rok produkcji 1997 o wartości 2.800zł.

Wnioskodawczyni utrzymuje się z alimentów zasądzonych na jej rzecz od uczestnika postępowania w kwocie 1.000 zł miesięcznie oraz z wynagrodzenia za pracę wykonywaną na podstawie umowy zlecenia z miesięcznym wynagrodzeniem 100 zł. W lokalu, którego dotyczy wniosek, zamieszkuje z pełnoletnią córką, która utrzymuje się z alimentów zasądzonych na jej rzecz od uczestnika postępowania w kwocie 800 zł miesięcznie. Wnioskodawczyni nie posiada oszczędności.

Uczestnik postępowania utrzymuje się z emerytury oraz z wynagrodzenia za pracę świadczoną poza granicami kraju. Z dniem 2 września 2011 roku uczestnik postępowania dokonał wymeldowania z pobytu stałego we wspólnym lokalu. Obecnie zamieszkuje w najmowanym lokalu poza granicami kraju.

Mając na względzie ustalony powyżej stan faktyczny, Sąd Rejonowy, wskazując uprzednio na podstawy prawne żądania wniosku, wskazał, że skład majątku i jego wartość, zgodnie z art. 684 k.p.c. w związku z art. 46 k.r. i o. ustala Sąd. Sąd oparł się przede wszystkim na dowodach z dokumentów oraz na dowodzie z przesłuchania stron. Wskazując, że w skład majątku wspólnego wchodzi prawo najmu lokalu mieszkalnego w R. przy ul. (...), które zostało uzyskane przez strony w czasie trwania związku małżeńskiego, o wartości 37.360 zł oraz prawo własności samochodu osobowego marki F. (...) o numerze rejestracyjnym (...), rok produkcji 1997 o wartości 2.800 zł. Nadto Sąd zwrócił uwagę, że

meble, wskazywane jako składniki majątku wspólnego, zostały przed ustaniem wspólności majątkowej wyrzucone, zatem meble te nie mogły być przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie.

W dalszej części, wskazując na zasadę równych udziałów majątku wspólnego, jak również odstępstwa od tej zasady z art. 43 § 2 k.r.io., Sąd Rejonowy analizując wniosek wnioskodawczynie o przyznanie prawa najmu bez spłaty na rzecz uczestnika postępowania uznał, że nie jest równoznaczny z wnioskiem o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym. Z tych też względów Sąd zastosował zasadę równych udziałów majątku wspólnego.

Dokonując podziału majątku wspólnego Sąd wziął pod uwagę wnioski stron i dotychczasowy sposób korzystania z małżonków z poszczególnych składników majątku wspólnego. Z tych względów prawo do lokalu zostało przyznane na wyłączność wnioskodawczynie, natomiast samochód marki F. (...) uczestnikowi postępowania.

Uwzględniając wartość przydzielonych uczestnikom postępowania praw, Sąd ustalił dopłatę należną uczestnikowi postępowania od wnioskodawczynie, tytułem wyrównania jego udziału w majątku wspólnym. Wartość majątku podlegającego podziałowi Sąd ustalił na kwotę 40.160 złotych. Udział każdego z małżonków w majątku wspólnym wyniósł 20.080 zł. Uczestnik postępowania otrzymał samochód o wartości 2.800 zł. Zatem wnioskodawczynie jest zobowiązana do zapłacenia uczestnikowi postępowania kwoty tj. 17.280 złotych.

Sąd mając na uwadze dochody wnioskodawczynie oraz celem umożliwienia jej zgromadzenia z innych źródeł potrzebnych środków pieniężnych odroczył termin uiszczenia przez wnioskodawczynię na rzecz uczestnika postępowania dopłaty.

Mając na względzie charakter sprawy, Sąd uznał, że w oparciu o art. 520 § 2 k.p.c. każda ze stron winna ponieść połowę kosztów sądowych niniejszego postępowania, natomiast na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. koszty zastępstwa procesowego.

Sąd na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał pobrać od uczestnika postępowania połowę kosztów sądowych poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa. Na koszty te składała się połowa opłaty od wniosku oraz połowa należności wypłaconych tytułem wynagrodzenia biegłym, którzy wydali opinie w niniejszej sprawie.

Z uwagi na zwolnienie wnioskodawczynie od ponoszenia kosztów sądowych Sąd kosztami sądowymi, które powinna ponieść wnioskodawczynie obciążył Skarb Państwa.

Apelację od tego orzeczenia wniosła wnioskodawczynie zaskarżając postanowienie w części, tj. co do punktu 1a, 2 oraz 4. Zarzuciła naruszenie przepisów postępowania cywilnego, a to art. 328 § 2 k.p.c. mające wpływ na treść postanowienia poprzez niewłaściwe wskazanie w uzasadnieniu postanowienia, jakie okoliczności stały się podstawą do uznania, że okres prawdopodobnego trwania umowy najmu wynosi 10 lat oraz poprzez niewskazanie w treści uzasadnienia postanowienia, jakie okoliczności stały się podstawą do zasądzenia dopłaty do udziału uczestnika postępowania w majątku wspólnym, płatnym w terminie 3 miesięcy, który to termin jest możliwy do zrealizowania z uwagi na trudną sytuację materialną wnioskodawczynie. Nadto zarzuciła sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, mającą wpływ na treść postanowienia, polegającą na przyjęciu, że prawo lokalu mieszkalnego w R. przy ul. (...) przedstawia wartość 37.360 zł, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że wartość lokalu mieszkalnego wynosi 15.603,84 zł, a także naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 5 k.c. poprzez nieuwzględnienie wniosku o obniżenie dopłaty na rzecz uczestnika postępowania w oparciu o art. 5 k.c. mając na uwadze zasady współżycia społecznego, trudną sytuację materialną wnioskodawczynie oraz fakt, że uczestnik został uznany wyłącznie winny rozkładu pożycia małżeńskiego pomiędzy stronami.

Z ostrożności procesowej, w przypadku gdy sąd odwoławczy nie podzielił powyższych argumentów w przedmiocie konieczności obniżenia dopłaty na rzecz uczestnika postępowania w oparciu o art. 5 k.c. wniosła o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym w stosunku $\frac{3}{4}$ do $\frac{1}{4}$ na korzyść wnioskodawczynie.

Na tych podstawach wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i orzeczenie zgodnie z żądaniem zawartym we wniosku, ewentualnie uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy do Sądu I instancji celem ponownego rozpoznania sprawy i przeprowadzenia postępowania dowodowego oraz obciążenie uczestnika postępowania obowiązkiem zwrotu kosztów w całości za obie instancje oraz zasądzenie do uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kosztów zastępstwa adwokackiego za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenie wnioskodawczyni przyjmując za podstawę prawną swego rozstrzygnięcia nie wymienione wprost regulacje prawne zawarte w art. 567 k.p.c. oraz art. 688 k.p.c. w związku z art. 618 - 625 k.p.c., a nadto art. 43 i 45 k.r.o. a także art. 46 k.r.o w związku z art. 1037 k.c., a następnie prawidłowo ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Poczynione ustalenia dotyczące okoliczności faktycznych mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny, natomiast informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, przez co są w pełni wiarygodne.

Z ujęcia redakcyjnego art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. wynika, że punktem wyjścia dla przedstawienia w motywach pisemnych uzasadnienia postanowienia koncepcji prawnej rozstrzygnięcia sprawy powinny być poczynione ustalenia faktyczne. Sąd pierwszej instancji zobowiązany jest do wyjaśnienia motywów rozstrzygnięcia w sposób umożliwiający przeprowadzenie kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2007r., V CSK 115/07). Uchybienie Sądu w tym zakresie, następuje jedynie w sytuacji, gdy uzasadnienie wyroku zawiera jedynie opis poszczególnych elementów stanu faktycznego, bez wniosków z nich wynikających i bez dokonanego ustalenia stanu faktycznego istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 1999r., II UKN 437/98; orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 1951r., C 154/51).

W ocenie wnioskodawczyni, Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewłaściwe wskazanie w uzasadnieniu postanowienia, jakie okoliczności stały się podstawą do uznania, że okres prawdopodobnego trwania umowy najmu wynosi 10 lat oraz poprzez niewskazanie w treści uzasadnienia postanowienia, jakie okoliczności stały się podstawą do zasądzenia dopłaty do udziału uczestnika postępowania w majątku wspólnym, płatnym w terminie 3 miesięcy, który to termin jest możliwy do zrealizowania z uwagi na trudną sytuację materialną wnioskodawczyni.

Powyższy zarzut należy uznać za chybiony, gdyż Sąd Rejonowy wskazał jednoznacznie powoda przyjęcia dziesięcioletniego terminu najmu, jak również wskazał podstawy do ustalenia terminu płatności należnych uczestnikowi dopłat pieniężnych. Ustalenia poczynione przez Sąd Rejonowy, zostały dokonane w oparciu o opinię biegłego, która została prawidłowa przez ten Sąd oceniona w świetle wymogów z art. 233 k.p.c., ale na podstawie właściwych dla jej przymiotu kryteriów - zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków. Sąd może więc oceniać opinię biegłego pod względem fachowości, rzetelności, czy też zgodności z zasadami logiki. Nie może jednak nie podzielać merytorycznych poglądów biegłego, czy w ich miejsce wprowadzać własnych stwierdzeń (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 3 sierpnia 2012r. I ACa 217/12).

Niemniej jednak w ocenie Sądu Okręgowego, wskazany termin płatności dopłaty nie odpowiada okolicznościom niniejszej sprawy.

Zgodnie z art. 212 § 3 k.c., jeżeli ustalone zostały dopłaty lub spłaty, sąd oznaczy termin i sposób ich uiszczenia, wysokość i termin uiszczenia odsetek, a w razie potrzeby także sposób ich zabezpieczenia. W razie rozłożenia dopłat i spłat na raty terminy ich uiszczenia nie mogą łącznie przekraczać lat dziesięciu. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 24 stycznia 2013r. (V CSK 79/12) sąd stosując art. 212 § 3 k.c. powinien uwzględnić nie tylko składniki majątkowe, które są przedmiotem postępowania [...], ale całościowo stan majątkowy uczestników postępowania [...], w szczególności czy inne, nieobjęte postępowaniem, składniki majątku współwłaściciela

zobowiązanego do spłat mogą mieć znaczenie dla możliwości i terminu wywiązania się przez niego z obowiązku spłat, w tym poprzez ewentualną możliwość zaciągnięcia odpowiedniego kredytu.

Mając na względzie powyższe, należy zwrócić uwagę, a co wynika, że złożonego przez wnioskodawczynię oświadczenia majątkowego na dzień 20 lutego 2014r., (k. 252 – 255) uzyskuje dochód zarówno z alimentów zasądzonych na jej rzecz od uczestnika postępowania w kwocie 1.000 zł miesięcznie oraz z wynagrodzenia za pracę wykonywaną na podstawie umów zlecenia z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości około 1.000 zł. Mieszkanie, do którego prawo zostało przyznane wnioskodawczyni w tej sprawie, jest zajmowane przez wnioskodawczynię wraz z pełnoletnią córką, która uzyskuje dochód nieco wyższy od wnioskodawczyni. Mając zatem na względzie, że wnioskodawczyni uzyskuje dochód w łącznej kwocie 2.000 zł, należało ustalić, że jej stan majątkowy umożliwia jej spłatę należnych uczestnikowi postępowania dopłat pieniężnych w 16 ratach po 1.080 zł każda. W tym zakresie orzeczenie sądu pierwszej wymagało korekty.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 5 k.c., Sąd Okręgowy zwraca uwagę, że Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 6 stycznia 2000r. stwierdził, iż przepis art. 5 k.c. nie może stanowić podstawy obniżenia spłaty lub dopłaty należnej jednemu z małżonków (jego następcem prawnym) w wyniku podziału majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami (I CKN 320/98). Orzeczenie to spotkało się zarówno z przychylnością doktryny jak i jej krytyką. Wobec tych kontrowersji, Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 22 stycznia 2009r. (III CSK 251/08) odszedł od niedopuszczalności stosowania art. 5 k.c. jako podstawy do obniżenia spłat lub dopłat z udziałów przy podziale majątku wspólnego byłych małżonków i wskazał, że dopuszczalność sądowej korekty wysokości tych należności, należy dokonywać w nawiązaniu do określonego stanu faktycznego. Nadto korekta ta musi być zawsze sprawiedliwiona wyjątkowymi okolicznościami.

Przenosząc te rozważania na grunt ustalonego stanu faktycznego, należy stwierdzić brak podstaw do obniżenia spłat na rzecz uczestnika postępowania na podstawie art. 5 k.c. Należy zwrócić uwagę, iż ustanie małżeństwa z winy uczestnika postępowania nie może stanowić w niniejszym przypadku podstawy do obniżenia spłat na rzecz uczestnika, gdyż interes prawny wnioskodawczyni (naprawa wyrządzonej jej krzywdy) zapewniona jest przez świadczenie alimentacyjne oparte na tej okoliczności. Podnoszona przez nią sytuacja materialna nie jest również podstawą do obniżenia dopłaty należnej uczestnikowi, gdyż analiza jej stanu majątkowego nie świadczy o tym, aby uzyskiwane przez nią dochody nie dawały podstawy do spłaty należnej uczestnikowi części majątku wspólnego.

Z tych względów zaskarżone postanowienie podlegało zmianie w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., natomiast w pozostałym zakresie apelacja podlegała oddaleniu w oparciu o art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

SSR (del.) Ewa Buczek – Fidyka SSO Tomasz Tatarczyk SSO Andrzej Dyrda